

tíðindablaðið

sosialurinPostsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Útgevart: p/f sosialurin

Fyrirtaksstjóri og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)

Bláðólk: Hogni Djurhuus, Dagny Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

Røktarheimsbygging

oddagrein

NÚ eru liðin ár síðani Javnaðarflokkurin vísti á serliga tørvin, sum gjørdi seg meira og meira galdandi um at fáa røktarheim í høvuðsstaðnum.

PENINGALIGU viðurskiptini metti Javnaðarflokkurin kunna greiðast við lántøku, annars kundi eingin bygging fáast í bræði.

FYRSTA stigið var eftir Javnaðarflokksins metan, at taka deildina P5 á landssjúkrahúsinum í nýtslu sum røktardeild. Tað hevði bæt sum støðuna, sum hon er í løtuni. Men hóast hetta kundi verið loyst við lítlum peningi, sýtti sitandi landsstýrissamgonga at fremja hesa ætlan í skundi.

VIÐ tí úrsliti, at ein heil sjúkradeild nú hevur staðið púra tóm og óbrúkt síðani andveikaforsorgin í 1980 flutti í nýggju hús síni, Eirðargarður.

MEN tilmæli Javnaðarflokksins sær nú til endans út til at verða fylgt av landsstýrinum, so at røktardeild kemur sum er hart tiltrond. Men enn skal eitt heilt ár ganga, áðrenn henda deild kann verða tøk. Her hevur skortað vilji

til at fremja eina skjóta og neyðuga hjálp.

Í BLADNUM í dag hevur landsstýrismaðurin Eilíf Samuelsen greitt frá røktarheimsbygging í Tórshavn. Vit fegnast um at landsstýrið nú at enda tekur hetta mál í tí álvara, sum Javnaðarflokkurin nú í árávis hevur arbeitt fyri. Síðst við uppskoti um at loysa málið við lántøku.

Tó uttannum lántøku verður málið ikki loyst og eingin bygging framd í bræði, heldur ikki um tvey ár. Hetta er tann nakni veruleikin, tí eisini tær byggingar, sum nú eru, verða bygdar við partvísari lántøku, tí tøkur peningur er ikki í grunninum, sum er figgjaður við hvør sínari helvt frá statinum og landskassanum.

TÁ røktarheimsbygging í Suðurstreymi nú er tikin í álvara av landsstýrinum, skuldi møguleiki verið at fingið eina skjóta loysn, tá havt verður í huga, at formaðurin í sosialu nevndini í Tórshavnar kommunu, Leivur Johannesen longur hevur fullfiggjað uppskot um røktarheim.

ER vilji til staðar — so er ikki neyðugt at biða heili tvey ár aftrat til skjótt verður settur á.

er frisinnað og byggir á tryggum demokratiskum grundvølli, hevði ikki himprast. Men tað ger Dimmalætting so ikki. Tað hava vit sæð fyrr, tá politiskir mótstøðumenn ikki hava fingið innivist. Teir eru álöpnir, hava skrivað aftursvar, sum ikki er komið í, men hava kortini fingið aftursvar frá Dimmu, uttan at lesarin kendi innihaldið í brævi-

num til Dimmalætting. Aftur eitt dømi um smáinnis sambandsmanna.

Men ikki nóg mikið við tí, at Dimma tagdi. Semdi tað seg ikki løgmanni, Paula Ellefsen, at farið at heilsa upp á elsta tingformannin, ellisformannin, og tingmannin sum hevur havt sæti longest á tingi? Jú, og tað var líka mikið up hann var tjóðveldis- maður, javnaðarmaður,

fólkaflokksmaður ella hvat hann var. Ti tað hoyrir til vanligu fólkaligheit.

Annars skal Atli Dam hava takk fyri at hann heilsaði upp á ellisformann lögtingsins og at Sosialurin hevði greinir um formann tjóðveldisflokksins. Hetta var dømi um góða muru, stórsinni og vanligt føroyskt kurt-teisni.

Demokrat

Frá Landslækninum:

Meningococmeningitis

Meningitistitleikin er framvegis stórur í Føroyum. Meningitis er bruni í heila- og mænuserki og er ein álvarsom sjúka.

Í 1982 vóru 25 tilburðir av meningitis ella blóðeitran (sepsis), elvdir av bakteriumum meningococcus, og higartil í ár (24. august), er fráboðan komin um 17 tilburðir. Ein tilburður var í januar, tveir í februar, fimm í mars, fimm í apríl, tveir í mai, ein í juni, eingin í juli og ein í august.

Meningococcarnir smitta við dropasmitta frá nasa- og svelgrumi. Tað eru fleiri sløg av meningitis, men tað er bert hetta eina slagði, er smittandi.

Royndir visa, at tað er bert heilt sjáldan at bakterian, meningococcus, elvir meningitis. Vanliga livir bakterian í nasa-ella svelgrumi hjá tí smittaða uttan at hetta færir við sær sjúku. Tað er ein rættligja stórur partur av friskum fólki, ið gongur við meningococcus, serliga børn. Tað kann hugsast, at millum 10 og 35% av okkum í Føroyum í løtuni hýsa hesum bakterium. Tær halda sær í okkum í vikur ella kanska upp í nógvar mánaðir. Sum nevnt færi rætta vanliga ikki til sjúku hjá okkum. Hvi tað eru nøkur okkara, sum fáa meningitis, tað vita vit ikki.

Sum tað skilst, so er hetta ein baktería, ið er vanlig okkara millum, og tí er fyrbyggjan torfør.

Tær fyrbyggjandi atgerðir, sum hava verið nýttar móti meningococmeningitis, hava verið skiftandi. T.d. kann nevast, at áður varð sulfa brúkt á fyrbyggja við, men hetta kann ikki brúkast longur, av tí at bakteriaruvar eru vorðnar resistentar ella mótstøðuførar móti sulfa.

Tær fyrbyggjandi atgerðir, ið vit í løtuni fylgja her í Føroyum, eru konnar í lag eftir samráð við STatens Seruminstitut og Sundhedsstyrelsen í Keypmannahavn, sum vit hava samband við viðviki-

andi tí økta tittleikanum av meningitis, sum enn er í Føroyum.

AV hesum fyrbyggjandi atgerðum er tann, ið hevur nógvar størstan týdning, at tey, ið hava havt nært samband við meningitissjúklingin í tíðini við sjúkubyrjan, skulu vera serliga ansin við sjúkuteknum, ið kunnu stava frá meningitis, serliga eitt nú høvuðverkur, skjálvtá, fepur, ússalig almenstøða, eitt útbrot við smáum blóðingum í húðini, ið kunnu gerast størri, spýggja, svimbul og stirni í nakka og ryggi (fáa ikki hækuna niður á bringuna), og tey skulu, sum sjúkutekin visa seg, beinanvegin fáa fatur á lækna við skjótari viðgerð fyri eyga.

Hin atgerðin er fyrbyggjan við heilivági, vanligu rifampicin, sum vit í Føroyum hava nýtt við atliti til fyrbyggjan síðan 1981. Rifampicin verður mett betur hósandi sum fyrbyggjandi evni enn penicillin, ið varð nýtt til 1981. Í teimum førum, har talan er um ein einstakan tilburð av meningococmeningitis, verður mælt til, at rifampicin verður givið til fólk í næsta umhvørvinum, tað vil í flestu førum siga til húsið.

Rifampicin verður givið í tveir dagar. Tólv fólk ikki rifampicin, ella er annað, ið ger, at tey ikki skulu taka tað, verður annar heilivágur givin. Allir kommunulæknar í Føroyum hava henda heilivág tókán at geva teimum fólki, ið skulu hava hann eftir nærri tilskiladum reglum.

Tað er av størsta týdningi at tey, ið fáa hesa viðgerð, eru sera ansin ella at ansað verður væl eftir teimum, so at tey við tjyrdandi sjúkuteknum sum skjótast verða sædd av lækna, tí tað er eingin trygd fyri, at rifampicin í øllum førum verjur móti sjúkuni.

Snýr tað seg um ein tilburð í barnagarði, veggstovu ella barnaheimi, skulu øll børnini á barnastovninum og starvsfólkið viðgerast við rifampicin.

Harumframt skal húsið hjá tí sjúka viðgerast, men ikki húskini hjá starvsfólkinum ella hinum børnunum.

Snýr tað seg um ein tilburð hjá skúlabarni skulu øll børnini í flokkinum oig lærararnir, ið undirvísa flokkinn, viðgerast við rifampicin. Húskið hjá tí sjúka skal eisini hava viðgerð, men ikki húskini hjá hinum børnunum ella lærarunum.

Børn og starvsfólk í dagrøktarstovnum og í flokkum, ið eru í profylaktiskari viðgerð, nýtast ikki at halda seg við hús undir viðgerðini, eins og fólk annars, ið fáa profylaktiska viðgerð, vanligu kunnu røkja dagliga arbeiðið sítt.

Talið á meningococsjúkutilburðum er framvegis nógvar ferðir størri í Føroyum enn í hinum norðanlondunum sum heild í mun til fólkatalið.

Í 1978 var í Føroyum ein deyðatilburður av meningococsjúku, í 1979, vóru triggir, í 1980 tveir, í 1981 tveir og í 1982 tveir. Higartil í ár er eingin deyður av sjúkuni.

Viðvikandi fyrbyggjan skulu vit taka upp aftur, at tað, ið hevur størsta týdning er, at tey, ið hava havt nært samband við meningitissjúklingin í tíðini við sjúkubyrjan, skulu vera serliga ansin við teimum áðurnevndu sjúkuteknum, ið kunnu stava frá meningitis, soleiðis at tey, um slík sjúkutekin visa seg, beinanvegin fáa fatur á lækna.

Vit hava her nevnt, at tey, ið hava havt beinleiðis ella nært samband við meningitissjúkling, skulu vera serliga ansin. Hetta er galdandi fyri eitt nú húski, arbeiðsfelagar, floksfelagar og foreldur hjá hesum.

Hetta ansnið fyri áðurnevndu sjúkuteknum skal tó eisini vera galdandi fyri okkum onnur í hesi tíð, har vit hava ein so stóran tittleika av meningitisjúkuni í Føroyum.

Hogni Debes Joensen

Styðið føroyskan ídnað

Ein smálig Dima og ófólkaligur sambandsflokkur

Í 14. Sept., sum kom mikudagin, vóru myndir frá móttøkuni sum tjóðveldisflokkurin hevði, tá Erlendur Patursson fylti 70 ár. Undir einari mynd stóð, at einasti flokkurin og floksformaður sum heilsaði upp á Erlend á føðingardegi hansara, var Atli Dam, formaður í javnaðarflokkinum.

Mong við mær hava

undrast á hetta, og fleiri høvdu tað á orði seinasta vikuskifti, at ikki eitt orð var um Erlend í hvorki Dimmalætting ella Dagblaðnum. Lat Dagblaðið fara, tí fólk vilja hest sleppa undan at verða nevnd í tí blaðnum — tí kostarenni — men øðrvís er við Dimmalætting sum eitt alment blað við tað hon er lýsingarblað

okkara. Ikki eitt orð og tað sigur ikki so lítið um smáligu muruna í teimum korgu sambandsmonnum.

Men sjálvandi stendur tað upp til hvørt einstakt blað, hvat tað skrivur ella ikki. Og sjálvandi er áhugin hjá einum blaði fyri einum mótstøðumanni minni enn tá ein partamaður fyllir. Men eitt blað, sum